

Gedrags- en pestprotocol

**Werkgroep Sociaal-emotionele ontwikkeling
2013**

Inhoud

Inleiding

Wat is pesten?

Hoe herkennen we pestgedrag?

Wat doen we als school om pestgedrag te voorkomen?

Op welke manier gaan wij met pestgedrag om?

Stappenplan

Totstandkoming van dit protocol

1. Voorwoord

De vraag om een pestprotocol is eigenlijk al een oude. In 2010 kwam al via de ouderenquête naar boven dat een protocol rondom gedrag en je veilig voelen op school zeer gewenst was. Dit werd ondersteund door de MR. Er is een werkgroep sociaal-emotionele ontwikkeling in het leven geroepen, kortweg werkgroep SEO genoemd.

De werkgroep wilde echter niet alleen een 'protocol op papier' maar ook een doorgaande leerlijn op dit gebied. De werkgroep is vervolgens eerst aan de slag gegaan met het zoeken naar en invoeren van een methode voor de sociaal-emotionele ontwikkeling. Dit is de methode *Goed Gedaan!* waarmee we inmiddels voor het tweede schooljaar werken. (zie ook het hoofdstuk 'wat doen we als school om pestgedrag te voorkomen?') Het accepteren respecteren van elkaar hebben wij als school hoog in het vaandel staan. Via de methode en voorbeeld gedrag van de leerkrachten proberen we dit ook uit te dragen.

Alleen een methode is echter niet voldoende. Helaas komt pesten van en door leerlingen ook op onze school voor. Wij willen er graag alles aan doen om hier op een goede en constructieve manier mee om te gaan. In dit protocol gaan we in op wat pesten eigenlijk is. Wanneer is het plagen en wanneer wordt het pesten? Ook het herkennen van pestgedrag komt aan bod. Vervolgens beschrijven we wat we doen om pestgedrag te voorkomen en wat voor maatregelen we nemen als het toch voorkomt. We zetten in op een 5-sporen aanpak tegen pesten. Wij hebben aandacht voor de verantwoordelijkheid en het uitvoeren van het beleid van school, ondersteuning van de gepeste, de middengroep, de pester en de ouders.

De verschillende aandachtspunten binnen het 5 sporenaanpak zijn:

- . De algemene verantwoordelijkheid van de school.
- . Steun bieden aan het kind dat gepest wordt.
- . Steun bieden aan het kind dat zelf pest.
- . De middengroep (de rest van de klas) betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem.
- . De ouders van het gepeste en het pestende kind steunen

Dit protocol dient als handleiding voor de leerkrachten en ouders/verzorgers en indirect ook de leerlingen bij het voorkomen, signaleren en aanpakken van pestgedrag.

Mocht u als leerkracht of ouder/verzorger behoefte hebben aan verdieping over pesten, verwijzen we u naar literatuur over dit onderwerp.

Voorts hopen wij door middel van dit protocol in discussie te blijven over dit onderwerp. In gesprek met elkaar blijven is voor ons heel waardevol.

Werkgroep Sociaal-Emotionele Ontwikkeling,
maart 2013

2. Wat is pesten?

Voordat we in dit protocol nader ingaan op de problematiek rondom het pesten, geven we eerst een korte omschrijving van pesten en maken we een vergelijking met plagen. Het woordenboek geeft onder meer de volgende beschrijving achter het begrip *pesten*: "treiteren" en "het leven zuur maken". Zo op het eerste gezicht dus niet echt een positieve betekenis. Om het begrip *pesten* verder te concretiseren, maken we een vergelijking met het begrip *plagen* (zie onderstaand schema).

Plagen	Pesten
Is onschuldig en gebeurt onbezonnen en spontaan. Gaat soms gepaard met humor.	Gebeurt berekenend (leerlingen weten vooraf goed, wie, hoe en wanneer ze gaan pesten). Ze willen bewust iemand kwetsen of kleineren.
Is van korte duur of gebeurt slechts tijdelijk.	Is duurzaam: het gebeurt herhaaldelijk, systematisch en langdurig (stopt niet vanzelf en na korte tijd).
Speelt zich af tussen "gelijken" ("twee honden vechten om hetzelfde been").	Ongelijke strijd. De onmachtgevoelens van de gepeste staan tegenover de machtsgevoelens van de pester.
Is meestal te verdragen of zelfs leuk, maar kan ook wel kwetsend of agressief zijn.	De pester heeft geen positieve bedoelingen en wil pijn doen, vernielen of kwetsen.
Meestal één tegen één.	Meestal een groep (pester en meelopers) tegenover één geïsoleerd slachtoffer.
Degenen die elkaar plagen, wisselen keer op keer.	Er bestaat een neiging tot een vaste structuur. Het zijn meestal dezelfde die pesten, net zoals de slachtoffers dat zijn (mogelijk wisselend door omstandigheden).

Samenvattend kunnen we stellen dat plagen tamelijk onschuldig is, terwijl pesten schade berokkent. De kern van het verschil tussen plagen en pesten is wederkerigheid. De mogelijkheid om met succes "stop, hou op" te kunnen zeggen, waarna het gedrag daadwerkelijk stopt en de positieve gelijkwaardige relatie wordt hersteld.

Bij *plagen* beperken de gevolgen zich over het algemeen tot korte incidenten die bij het spel horen. Bij eventuele ruzie wordt de relatie meestal vlot weer hersteld. Leerlingen blijven opgenomen in de groep en de groep lijdt niet echt onder de plagerijen.

Bij *pesten* kunnen de gevolgen ernstiger zijn, zowel fysiek als psychisch. De gepeste kan in een isolement terecht komen en behoort niet meer tot de groep. Het herstel van de relaties verloopt moeizaam en kost veel tijd. De groep lijdt onder een dreigend en onveilig klimaat: de leerlingen zijn angstig en er heerst wantrouwen. Openheid en spontaniteit ontbreken en er zijn weinig of geen echte vrienden binnen de groep.

Een concreet voorbeeld van pesten is het uitschelden van een leerling vanwege zijn kleding, uiterlijk of gedrag. Een ander voorbeeld is het in elkaar slaan van een leerling door een groep andere leerlingen of het negeren van een leerling door te doen alsof die niet bestaat. Zo zijn er nog veel meer peestsituaties te bedenken waarbij een leerling het slachtoffer is van de handelingen van een groep andere leerlingen (pester en meelopers).

Er kunnen veel redenen worden aangevoerd waarom leerlingen elkaar pesten. De pester kan bijvoorbeeld zelf ooit slachtoffer van pesterijen zijn geweest of het kan een manier zijn om aandacht te trekken die de pester thuis niet krijgt. Pesten kan ook een manier zijn om aanzien te verkrijgen bij andere leerlingen.

3. Op welke wijze is pestgedrag te herkennen?

Nu duidelijk is wat het begrip pesten inhoudt en wat de gevolgen ervan zijn, willen we nagaan welke signalen op pestgedrag wijzen. Hieronder geven we een opsomming van eigenschappen en kenmerken die we bij de pester, de gepeste en de meelopers vaak zien. Voor zover mogelijk is tussen haakjes de desbetreffende eigenschap naar waarneembaar gedrag vertaald.

Pesters zouden herkend kunnen worden aan een of meer van de onderstaande eigenschappen/kenmerken.

- Staat tamelijk positief tegenover geweld, agressie en het gebruik van stoere taal (een leerling altijd met een bijnaam aanspreken, opmerkingen maken over de kleding van een leerling, een leerling uitschelden en een leerling buiten schooltijd opwachten en fysiek toetakelen en achtervolgen);
- Imiteert graag agressief gedrag (kiest agressieve idolen uit sport, muziek of film);
- Is vlugger agressief en gebruikt meer geweld dan andere leerlingen (heeft blauwe plekken/schrammen en kleerscheuren voortkomend uit contact met de gepeste);
- Lijkt assertief (zegt spontaan wat hij denkt of voelt en komt uit voor zijn mening);
- Is vrij impulsief;
- Heeft de neiging anderen te overschreeuwen of te domineren om controle te houden, maar is misschien minder zeker dan het lijkt (verdraagt geen kritiek en wordt boos wanneer zijn positieve zelfbeeld ter discussie staat);
- Wil het middelpunt zijn en is vlug jaloers (wil altijd de baas zijn);
- Heeft moeite met regels, grenzen, en eigen of door anderen opgelegde regels (kan moeilijk samenwerken);
- Heeft het moeilijk met stress of spanning die van buiten af wordt opgelegd (druk als gevolg van toetsen en agressie van ouders);
- Lijdt vaak aan een negatieve faalangst;
- Hoe onveiliger hij zich voelt, hoe groter de behoefte aan een zondebok;
- Geniet respect uit angst en niet uit waardering (is meestal fysiek sterker of omringd door sterke vrienden die zijn gezag respecteren);
- Heeft een zwak inlevingsvermogen, is vooral met zichzelf bezig en houdt geen rekening met anderen (is egocentrisch en heeft geen schuldgevoelens);
- Lijkt een dubbelleven te leiden (is volgzzaam en braaf thuis en in klas, maar daarbuiten zoals op het schoolplein en na schooltijd is het gedrag anders).

Gepeste leerlingen zijn over het algemeen kwetsbaarder dan de overige leerlingen. Verder zijn ze te herkennen aan een of meer van de onderstaande eigenschappen/kenmerken:

- Houdt niet van geweld en agressief taalgebruik;
- Weet niet hoe hij met agressie van anderen moet omgaan (schoolresultaten leiden eronder);
- Is meestal fysiek zwakker (heeft blauwe plekken/schrammen en kleerscheuren voortkomend uit contact met de pester);
- Is eerder in zichzelf gekeerd (is vaak figuurlijk afwezig);
- Is geneigd zich onderdanig of gediensstig te gedragen (maakt zich het liefst onzichtbaar);
- Is onzeker in zijn sociale contacten (zoekt het veilige gezelschap van de leerkracht);
- Durft niet op te komen voor zichzelf ("verliest" spullen zoals bijvoorbeeld sportkleren);

- Heeft vaak een lage dunk van zichzelf en gelooft uiteindelijk dat hij het verdient om gepest te worden (behaalt slechte schoolresultaten);
- Voelt zich vaker eenzaam dan andere leerlingen (is verdrietig of neerslachtig, wordt niet uitgenodigd na schooltijd, staat vaak alleen op het schoolplein);
- Voelt niet goed aan welke regels of normen er binnen een groep gelden;
- Reageert niet op gepaste wijze op druk (huilen, slaafs, klikken, vrij kopen met snoep of geld, nabootsen van pesters);

Meelopers zijn leerlingen die de pester steunen in zijn gedrag. Zij zijn vaak zelf bang om gepest te worden en pesten uit veiligheid mee. Soms vinden ze het ook zelf wel leuk om te pesten en doen ze om die reden mee. Een andere mogelijke reden voor het meelopen kan zijn dat zij niet weten hoe ze het pesten kunnen voorkomen en dus maar gewoon mee doen.

In de praktijk bestaan er overigens oneindig veel signalen die kunnen duiden op pestgedrag. Daarom is het lastig een volledige lijst met signalen te presenteren. De hiervoor geschetste eigenschappen/kenmerken van de pester en gepeste gecombineerd met het daarbij behorende waarneembaar gedrag bieden naar onze mening voldoende aanknopingspunten voor het signaleren van pestgedrag.

Leerkrachten en ouders moeten voortdurend alert zijn op de wijze waarop leerlingen met elkaar omgaan. Dat geldt zowel in onderwijs- als in spelsituaties. Door het vroegtijdig signaleren van pestgedrag en het daarop gepast reageren kan in een later stadium erger worden voorkomen. Wij moeten daarbij wel beseffen dat leerlingen die gepest worden daarover vaak geen mededelingen doen. Zij zwijgen omdat zij zich schamen voor het feit dat ze worden gepest. Zwijgen kan ook een gevolg zijn van de druk die door de pester wordt uitgeoefend. De pester geeft bijvoorbeeld aan dat de pesterijen zullen toenemen als de gepeste er met iemand anders over praat.

Ouders/verzorgers spelen naast de leerkrachten een belangrijke rol als het gaat om het signaleren van pestgedrag. De mededeling van een ouder aan een andere ouder dat zijn kind wordt gepest, moet zeer serieus worden genomen. En ouders die ontdekken dat hun kind in een peestsituatie tot de zogenaamde zwijgende meerderheid behoort, moeten daar ook alert op zijn. Juist deze meerderheid is bepalend of een peestsituatie ophoudt dan wel langdurig doorgaat.

Een andere vorm van pesten: cyberpesten

De peestsituaties zoals die tot op heden zijn genoemd, hebben vooral betrekking op de situatie in en om de school. In dit tijdperk hebben we echter te maken met een nog 'modernere' vorm van pesten namelijk het pesten via 'social media' ofwel cyberpesten. Een onderzoek in België heeft bijvoorbeeld uitgewezen dat vooral jongeren tussen 10 en 14 jaar zich hier mee bezig houden. Recente voorbeelden in de media bewijzen dat dit heel slecht kan aflopen.

Hoewel de meeste tieners de nieuwe technologieën op een positieve manier gebruiken voor studie of sociale contacten, stijgt het aantal jongeren enorm dat emotioneel gekwetst wordt door leeftijdsgenoten. Het gaat dan vaak al om zeer jonge kinderen die via cyberpesten gekwetst worden. Kinderen zien zichzelf bedreigd door blogs, websites, tweets, sms- of whatsapp-tekstberichtjes, enz. Veel kinderen die online gepest worden, gaan op hun beurt zelf tot pesten over.

Cyberpesten is veel minder zichtbaar. Kinderen kunnen vaak goed verborgen houden dat ze online gepest worden. Het is voor ouders en leerkrachten veel moeilijker om signalen van het digitaal gepest worden op te vangen. Maar dat neemt niet weg dat de impact van het psychisch pestgedrag even groot of nog groter kan zijn.

Op alle mogelijke manieren proberen we kinderen op het internet te beschermen tegen volwassenen met oneerbare bedoelingen, maar we vergeten vaak dat we kinderen ook soms moeten beschermen tegen andere kinderen. Voor veel kinderen is online pesten een deel van het alledaagse leven geworden. Scholen bemoeien zich vaak niet met de problematiek, omdat ze oordelen dat dit tot het privé leven behoort. Ouders denken dat hun kinderen oud en verstandig genoeg zijn om te weten wat ze op computers doen en heel vaak hebben ze er zelf te weinig kennis van om gepast te kunnen ingrijpen. Kinderen worden niet graag bespied op de dingen die ze in hun vrije tijd doen, maar daardoor zien de ouders dikwijls niet de processen die zich allemaal online afspelen.

Het internetprotocol van de Willibrord kunt u op de website van de school vinden.

4. Wat doen wij op school om pesten te voorkomen?

Vanuit onze visie stellen wij dat we aandacht hebben voor een evenwichtige emotionele ontwikkeling van het kind zodat hij/zij in balans is.

We proberen de leerlingen zelfbewust te laten worden. Wie ben je, wat doe je en waarom. We proberen de leerlingen zelfvertrouwen te geven, om jezelf te accepteren zoals je bent. Van daaruit kun je goed omgaan met anderen. We leren om de leerlingen respect en waardering voor elkaar te laten hebben. Om elkaar te accepteren zoals je bent en om elkaars verschillen te accepteren. Daarbij brengen wij hetzelfde respect bij voor de omgeving, de natuur en voor andermans eigendommen.

Inzet methode "Goed gedaan!"

Zoals al in de inleiding vermeld werd, maken wij op school gebruik van de methode *Goed gedaan! Goed gedaan!* is een lesmethode waarmee onze leerlingen van groep 1 t/m 8 geleerd wordt om respectvol met elkaar om te gaan. De methode geeft op een eigentijdse en positieve manier uitleg over gevoelens en gedrag. *Goed gedaan!* gebruikt preventieve methodes uit de professionele hulpverlening. Ingewikkelde inzichten zijn vertaald naar eenvoudige begrippen en concreet gedrag.

Goed gedaan! heeft per leerjaar 16 lessen. De lessen hebben een vaste opbouw. De les begint altijd met een kort verhaal. Elke jaargroep heeft zijn eigen verhaallijn en hoofdpersonen. Voor groep 1 en 2 heeft *Goed gedaan!* ook nog een mooi prentenboek. Na het verhaal gaan de kinderen aan de slag. Door leuke activiteiten zoals tekenen, toneel, spelletjes en opdrachten leren ze over het onderwerp dat in het verhaal naar voren komt. *Goed gedaan!* voldoet aan de kerndoelen sociaal-emotionele ontwikkeling. De methode besteedt aandacht aan inzichten en vaardigheden voor goed (wereld)burgerschap. Schoolbreed worden dezelfde woorden en termen gebruikt.

- De kinderen wordt vanaf de kleuterbouw geleerd, dat iedereen verschillend is. In gesprekken benadrukken we ieders kwaliteiten. Tijdens het zelfstandig werken leren de kinderen dat niet iedereen hetzelfde werk doet. We benadrukken dat de één goed is hierin en de ander daarin.
- We besteden tijdens de kringgesprekken veel aandacht aan goed gedrag.
- Bij onenigheden tussen leerlingen gaan we altijd in gesprek met beide partijen. Kinderen leren op die manier hun gevoelens en gedachten onder woorden te brengen en respect te krijgen voor andermans mening.
- Aan het begin van elk schooljaar besteden we tijd aan de school- en groepsregels. In de groepen 5 t/m 8 stellen we met elkaar groepsregels vast en hangen die in het lokaal op. Het is belangrijk dat de groepsregels samen met de kinderen opgesteld worden, zodat de regels leven bij de kinderen. Ze kunnen elkaar erop aanspreken. Gedurende het schooljaar worden de regels herhaald.
- Leerkrachten zijn een luisterend oor voor ouders en kinderen die geconfronteerd worden met pesten. Vertellen over pesten is nooit klikken!
- Tijdens schooltijd mogen kinderen niet zomaar op internet (alleen lesgerelateerd) en niet op hun mobieltje.

Belangrijkste van alles is dat het onderwerp bespreekbaar moet blijven en dat kinderen en ouders altijd op school bij de leerkracht en/of directie terecht moeten kunnen met het probleem pesten. Dat wij als school de klachten altijd serieus nemen en er mee aan de slag gaan. Want we willen eigenlijk een pestvrije school!

5. Op welke wijze gaan wij als school met pestgedrag om?

De 5 sporenaanpak

Wanneer wij over school spreken bedoelen we daarmee alle betrokkenen: leerlingen, leerkrachten en ouder/verzorgers.

Wanneer bepaalde signalen op pestgedrag duiden, is het zaak zo vroegtijdig mogelijk te handelen. Voor het adequaat aanpakken van een pestprobleem hanteren wij de hieronder beschreven 5-sporenaanpak. Deze is ontwikkeld door de landelijke organisaties voor ouders in het onderwijs.

Deze aanpak is gericht op de verschillende partijen die betrokken zijn bij pesten: het gepeste kind, de pester, de ouders, de klasgenoten en de school.

1. De algemene verantwoordelijkheid van de school en de leerkracht

De school zorgt dat de directie, en de leerkrachten voldoende informatie hebben over pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten in de eigen groep en de eigen school. De school neemt stelling tegen het pesten.

De school brengt huidige situatie rond pestbeleid in kaart

De school werkt aan een goed beleid rond pesten en veiligheid van leerlingen waar de hele school bij betrokken is.

De leerkrachten hebben een sleutelrol. Zij zijn de eerste verantwoordelijken voor de aanpak van het pesten. Het is belangrijk dat zij pesten vroegtijdig signaleren en effectief bestrijden. De leerkrachten worden ondersteund door de intern begeleider, die als het nodig is, ook buiten de klas met individuele kinderen of met groepjes kinderen aan de slag gaat.

Afhankelijk van de ernst of de zorg zal de leerkracht of de IB-er contact zoeken met de ouders. Desnoods zal er een door de school georganiseerd gesprek plaatsvinden met alle ouders uit de groep om te praten over oplossingen, hierbij speelt de directie een leidende rol. Leerkrachten en ouders proberen in deze goed samen te werken, zodat oplossingen voor beide partijen haalbaar en bevredigend zijn.

De leerkracht biedt altijd hulp aan het gepeste kind en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of een externe deskundige. Indien blijkt dat het pestgedrag ondanks de genomen maatregelen blijft voortduren, dan kan met toestemming van de ouders ook deskundige hulp worden ingeschakeld. Te denken valt aan de schoolbegeleidingsdienst O&A.

2. Steun bieden aan het kind dat gepest wordt:

Naar het kind luisteren en zijn probleem serieus nemen.

Met het kind overleggen over mogelijke oplossingen.

Samen met het kind werken aan oplossingen.

Zo nodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining om weerbaar te worden.

Zorgen voor follow-up gesprekken.

3. Steun bieden aan het kind dat zelf pest:

Met het kind bespreken wat pesten voor een ander betekent.

Het kind helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen.

Het kind helpen om zich aan regels en afspraken te houden.

Zorgen dat het kind zich veilig voelt; uitleggen wat jij als leerkracht gaat doen om het pesten te stoppen.

Stel grenzen en verbind daar consequenties aan.

Zorgen voor follow-up gesprekken.

4. De ouders van het gepeste en van het pestende kind steunen:

Ouders die zich zorgen maken over pesten serieus nemen.

Ouders op de hoogte houden van peestsituaties.

Informatie en advies geven over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt.

In samenwerking tussen school en ouders het pestprobleem aanpakken. Zowel op school als vanuit de thuissituatie.

Zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige ondersteuning.

5. De middengroep (de rest van de klas) betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem:

Met de kinderen praten over pesten en over hun eigen rol daarbij.

Met de kinderen overleggen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen.

Samen met de kinderen werken aan oplossingen, waarbij ze zelf een actieve rol spelen.

Tips

Voor leerkrachten die een gepeste leerling begeleiden:

- Medeleven tonen en luisteren/vragen stellen;
- Nagaan hoe leerling zelf reageert;
- Leerling tips geven hoe te reageren en oefenen met reacties;
- Redenen laten zien waarom het kan gebeuren dat iemand gaat pesten;
- Nagaan welke oplossing de leerling zelf ziet;
- Sterke kanten van de leerling benadrukken;
- Belonen van de leerling als deze zich positief opstelt;
- De leerling niet óverbeschermen;
- Gebruik maken van de Pesttest© (kan ook proactief ingezet worden).

Voor leerkrachten die de pester(s) begeleiden:

- Zoeken naar de redenen van het pesten;
- Effect van het pesten bij de gepeste leerling laten zien;
- Excuses laten aanbieden aan de gepeste leerling;
- Omgangsregels van de school benadrukken;
- Leerling leren zich te beheersen (eerst nadenken dan doen);

voor ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek;
- Indien het pesten niet op school gebeurt, maar op straat of via social media, neem dan contact op met de ouders van de pester om het probleem bespreekbaar te maken;
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken;
- Door positieve stimulering en complimenten kan het zelfrespect vergroot worden of weer terugkomen;
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport;
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Voor ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus, wuif het niet weg;
- Raak niet in paniek, elk kind loopt kans een pester te worden;
- Probeer achter een mogelijke oorzaak te komen;
- Maak uw kind gevoelig voor wat het een ander aandoet;
- Besteed extra aandacht aan uw kind;
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport;
- Corrigeer ongewenst gedrag en stimuleer het goede gedrag van uw kind;
- Geef zelf het goede voorbeeld in de manier waarop u over anderen spreekt;
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing en aanpak van school staat.

Voor alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus;
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan;
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag;
- Geef zelf het goede voorbeeld;
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen;
- Leer uw kind voor anderen op te komen.

Stappenplan pestprotocol

Voorafgaand aan het ingaan van de procedure:

- Iedere melding van pestgedrag wordt serieus genomen.
- Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben of elkaar plagen/pesten, stimuleert de school dat zij proberen er eerst zelf (en samen) uit te komen.
- Op het moment dat een leerling er niet uitkomt legt hij/zij dit voor aan de leerkracht.
- Na deze melding zal de leerkracht volgens het stappenplan van het pestprotocol handelen.

Als een leerling, een ouder, een collega of de contactpersoon melding maakt van pestgedrag worden de volgende stappen ondernomen, die erop gericht zijn om het pestgedrag zo snel mogelijk te stoppen:

Stap 1 Individueel gesprek

De leerkracht heeft een afzonderlijk 1^e gesprek met de leerling die gepest wordt (de gepeste) en de leerling die pest (de pester). De leerkracht maakt van beide gesprekken een verslag in esis.

De leerkracht gaat het gesprek met de gepeste buiten de groep aan.

- Laat merken dat hij/zij wil helpen.
- Luistert en stelt vragen.
- De leerkracht bespreekt samen met de gepeste leerling wat hij/ zij al heeft gedaan om het pesten te stoppen.
- Inventariseert wat de gepeste zou willen dat er gebeurt/verandert.
- Samen bedenken ze oplossingen: 'wat gaan we er nu samen aan doen?'
- Maakt een afspraak voor een vervolggesprek
- Kijkt of hij/zij het pesten zelf kan waarnemen.

De leerkracht gaat het gesprek met de pester buiten de groep aan.

- Laat merken dat hij/zij wil helpen.
- Kijkt of hij/zij het pesten zelf kunt waarnemen.
- Hij/zij luistert en stel vragen.
- Keurt het gedrag af, niet de persoon.
- Bespreekt wat hij/zij heeft gezien en vraagt wat het voordeel is van dit gedrag? Heeft de pester dit nodig? Waarvoor en kan het ook anders?
- Bedenk samen oplossingen: 'wat gaan we er nu samen aan doen?'
- Maak een afspraak voor een vervolggesprek

Stap 2 Informeren

Aan de hand van zo concreet mogelijke voorvallen uit het recente verleden wordt een analyse gemaakt, de ernst van de situatie wordt ingeschat en alle overige betrokken partijen ingelicht over de situatie. Indien wenselijk kan de leerkracht de ib-er direct inschakelen ter ondersteuning. Bij pestgedrag worden de ouders op de hoogte gesteld van pester en gepeste en andere betrokken partijen zoals tussen schoolse opvang (TSO, overblijf), naschoolse opvang (BSO) en het team

Stap 3 Oplossingsgericht gesprek

De leerkracht heeft een gezamenlijk 2^e gesprek met de pester en de gepeste. Het probleem wordt duidelijk en helder geformuleerd. In overleg met beide partijen worden concrete afspraken gemaakt om pestgedrag tegen te gaan/ te stoppen. De leerkracht maakt van dit 2^e gesprek een gespreksverslag in esis. De afspraken worden door de leerkracht vastgelegd en toegevoegd aan het gespreksverslag. De leerlingen weten dat de ouders en andere

betrokkenen zoals ib-er, TSO, overblijf, BSO en directie door de leerkracht worden geïnformeerd over de gemaakte afspraken.

Stap 4 Vinger aan de pols

Direct na het vaststellen van de afspraken zijn deze van kracht. De leerkracht ziet erop toe dat het pestgedrag niet terug keert. Als er meerdere kinderen uit de groep betrokken zijn bij het pestgedrag kan de leerkracht ervoor kiezen klassikaal aandacht schenken aan het probleem, waarbij gebruik gemaakt kan worden van de beschikbare methoden.

Stap 5 Tussentijdse evaluatie

Binnen één week vindt de eerste evaluatie plaats met de kinderen in een 3e individueel gesprek met pester en gepeste. De leerkracht maakt van dit 3e gesprek weer een gespreksverslag in esis. Er wordt wederom terugkoppeling naar de ouders gedaan.

Stap 6 Eind evaluatie of stap 7

Na 3 weken vindt de tweede evaluatie plaats met de kinderen. De kiest voor een individueel of een gezamenlijk gesprek met pester en gepeste. Doel van dit gesprek is het pestdossier te sluiten. De leerkracht maakt van dit 4^e gesprek een eindverslag, waarbij ruim aandacht wordt besteed aan de positieve gedragsverandering. Dit om beide partijen te steunen in de toekomst. Er wordt wederom terugkoppeling naar de ouders gedaan. Mocht het pesten niet zijn gestopt dan volgt stap 7.

Stap 7 Groepsplan

Wanneer blijkt dat er signalen zijn dat de situatie niet is verbeterd wordt er in samenspraak met de Ib-er een groepsplan gemaakt. De betrokken ouders zullen op de hoogte worden gesteld van dit plan. Na 6 weken wordt dit plan geëvalueerd, zijn de doelen gehaald? Gesprek met de betrokken leerlingen (leerkracht schat zelf in wat het beste is: gezamenlijk of afzonderlijk). Is het gelukt om de afspraken na te komen? Plan wordt met Ib-er geëvalueerd en betrokken ouders worden geïnformeerd. Wanneer doelen zijn behaald wordt plan afgesloten. Wanneer doelen niet zijn behaald volgt stap 8.

Stap 8 Bij escalatie

Doelen groepsplan niet behaald, de volgende 2 stappen zijn mogelijk;

- a. Doelen bijstellen
- b. Groot overleg; aanwezig Ib-er, directie en betreffende bouwcoördinator.
 - Is er een individueel traject nodig?
 - Moeten er externen worden inschakelt?
- c. Schorsingsprocedure (in dit geval moeten alle gespreksverslagen naar het bestuur)

Er wordt terugkoppeling naar de ouders gedaan. Alle afspraken worden geregistreerd in het leerling volgsysteem.

6. Totstandkoming van dit protocol

Het protocol is gemaakt door de werkgroep Sociaal-Emotionele Ontwikkeling:

Emmy Palli
Karin van der Zon
Patricia Toussaint
Kelly Beijk

Martine Geerts van O&A heeft ons hierbij begeleid.

Bronnen:

Informatie (anti)pestprotocol & gedragsregels, opstellen, vaststellen en invoeren, O&A

Voorbeelden van pestprotocollen: IJwegschool, basisschool de Kei, De regenboog.

www.cyberpesten.be